

Türk Diasporası Araştırmaları Merkezi
(TÜDAM)

Analiz:

Popülizm Soslu Aşırı Sağ: *AfD'nin Göçmen Karşıtı Stratejileri ve Söylemleri*

Haydar Haluk CEYLAN

2025/1

www.gocvakfi.org | info@gocvakfi.org

POPÜLİZM SOSLU AŞIRI SAĞ: AFD'NİN GÖÇMEN KARŞITI STRATEJİLERİ VE SÖYLEMLERİ

(2025/1)

YAZAR:

Haydar Haluk CEYLAN (Araştırmacı)

TÜRK DIASPORASI ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (TÜDAM)

GRAFİK TASARIM:

Ruha Medya A.Ş.

E ISBN:

978-625-97333-5-7

Göç Araştırmaları Vakfı

Hacettepe Mahallesi Fener Sokak No: 5

06230 Altındağ/Ankara, Türkiye

Tel.: (0312) 473 76 11

Fax: (0312) 473 79 14

Kitapçığın tüm yayın hakları Göç Araştırmaları Vakfına aittir.

Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak

sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın

hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz.

Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

İçindekiler

Giriş	2
AfD'nin Yolculuğu	3
Partinin Göç ve Göçmen Politikaları	4
Söylemler	6
Sonuç	8
Kaynakça	10

Giriş

Son yıllarda tüm dünyada siyasi tartışmalarda popülizm kavramı ön plana çıkmaktadır. Popülizm, temelinde “halk” ve “seçkinler” arasında keskin bir karşıtlık yaratan bir siyasi yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Popülist söylemler, genellikle halkı seçkinler karşısında savunma iddiasındadır (Yılmaz, 2023). Ancak bu tanım, bugüne dek popülizmin sağ ve sol versiyonları arasında farklılık göstermiştir. Sağ popülizm, genellikle dışlayıcı bir şekilde ulusal kimlik, göç karşıtlığı ve geleneksel değerler gibi temalar etrafında şekillenirken; sol popülizm, ekonomik eşitsizliklere odaklanmakta ve genellikle küresel neoliberal düzeni eleştirmektedir. Fakat bugün gelinen noktada sağ ve sol popülizmin göçmen karşıtlığı ortak parantezinde birleşebildiği de görülmektedir.

Almanya’da aşırı sağ popülizm tartışmalarının merkezinde Almanya için Alternatif (AfD) Partisi yer almaktadır. AfD, 2013 yılında ekonomik kriz ve Avrupa Birliği’nin politikalarına tepki olarak kurulmuş olsa da özellikle 2015 yılındaki mülteci krizinin ardından göçmen karşıtı söylemlerle özdeşleşmiş ve popülist bir çizgide ilerlemiştir. 23 Şubat 2025 tarihinde gerçekleşecek olan Alman parlamentosu seçimleri yaklaşırken yapılan kamuoyu yoklamalarında AfD, en fazla oy oranına sahip ikinci parti olarak ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada, AfD’nin siyasal söylemleri ve politik programları incelenerek, partinin göç ve göçmenlik politikaları ile bu politikaların sağ popülizmin bir yansıması olarak nasıl şekillendiği ele alınmaktadır. Ayrıca, partinin lider figürlerinin ve yetkili organlarının açıklamalarından faydalanılarak partinin söylem ve politikalarının kamuoyunda nasıl yankı bulduğu ve AfD’nin siyasi popülerliğini nasıl artırdığı anlaşılmaya çalışılmıştır.

AfD'nin Yolculuğu

Sosyal Demokrat Parti, Birlik 90/Yeşiller ve Hür Demokrat Parti'den oluşan koalisyon hükümetinin dağılmasıyla birlikte erken seçim sürecine giren Almanya'da 23 Şubat 2025 tarihinde yapılması kararlaştırılan seçim yaklaştıkça aşırı sağ tehdidi yeniden gündeme gelmektedir (DW, 2024). Seçim sürecinde en çok tartışılan partinin ise göçmen karşıtı aşırı sağ popülist söylemleri ile ön plana çıkan AfD olması beklenmektedir. 2021 yılında yapılan son seçimlerde yüzde 10 oy alan AfD'nin Ocak 2025 itibarıyla yapılan anketlere göre oyu yüzde 20-21 bandında bulunmaktadır. Bu durum AfD'nin Almanya çapında ikinci büyük parti olma ihtimalinin kuvvetli olduğu anlamına gelmektedir (DW, 2025).

Almanya için Alternatif, 2013 yılında ekonomik kriz, Avrupa Birliği'nin para politikaları ve özellikle Euro Bölgesi'ndeki borç krizine karşı bir tepki olarak kurulmuştur. Parti başlangıçta programında da belirttiği üzere kendisini liberal ve muhafazakar bir çizgide tanımlasa da zamanla göçmen karşıtı aşırı sağ söylemleri ideolojik açıdan daha baskın hale gelmiştir. Kurucuları arasında Bernd Lucke, Konrad Adam ve Alexander Gauland gibi isimlerin yanı sıra ekonomistler, hukukçular ve akademisyenler yer almış ve özellikle Avrupa Merkez Bankası'nın politikalarına eleştirel bir yaklaşım sergilemiştir (Gürakın, 2022).

AfD'nin ilk dönemdeki politik söylemi, Almanya'nın Euro bölgesinden çıkması ve Euro yerine eski para birimi Alman Markı'na dönülmesi gibi daha çok ekonomik vaatlere dayanmıştır. Parti, bu dönem boyunca daha çok ekonomik ve mali konulara vurgu yapmıştır (Kononova, 2024).

Başlarda daha çok ekonomiye odaklanan AfD'nin siyasi duruşu özellikle 2015 yılındaki mülteci krizi sırasında geliştirdiği mülteci karşıtı söylem nedeniyle popülizm ile özdeşleşmeye başlamıştır. Bu durum partinin aşırı sağ bir eğilim kazanmasına yol açmıştır. Bu dönemde yaşananlar aynı zamanda, parti içinde bölünmelere yol açmış ve daha ılımlı kurucular partiden ayrılmıştır. Partideki aşırı sağ eğilim AfD'nin liderliğinin de daha radikal ve popülist figürlere geçmesini sağlamıştır. Popülist isimlerin parti içerisinde söz sahibi olması ile birlikte partinin söylemleri daha çok göç karşıtı, milliyetçi ve İslam karşıtı bir çerçeveye oturmuştur (Gürakın, 2022).

Partinin Göç ve Göçmen Politikaları

Parti, kurulduğu 2013 yılında her ne kadar daha çok ekonomi politikalarına yönelik eleştirileri ve radikal önerileri ile kendinden söz ettirse de özellikle 2015 yılındaki mülteci krizinden sonra göçmen karşıtı aşırı sağ söylemlerinin daha baskın hale geldiği görülmektedir. 2016 yılında Stuttgart'ta düzenlenen federal parti konferansında karara bağlanan partinin temel programına baktığımızda partinin bu konudaki tutumuna dair net ifadeler göze çarpmaktadır. Parti programını göç ve göçmenlik politikalarını ve İslam konusundaki tutumlarını odak alarak incelediğimizde AfD'nin programda Almanya'nın kültürel ve demografik yapısını koruma amacını öncelikli olarak yer verdiği görülmektedir. Parti, Afrika ve Arap dünyasından gelen kitlesel göçün Avrupa'nın demografik dengesi üzerinde tehdit oluşturduğunu ve bu göç baskısının radikal politik değişiklikler gerektirdiğini savunmaktadır (AfD, 2017). AfD, sığınma hakkının ulusal düzeyde sıkı bir şekilde yeniden düzenlenmesini ve bunun yerine sınır ötesi yardım politikalarının desteklenmesini önermektedir. (AfD, 2021).

Parti programında İslam'a ve Müslümanlara yönelik politika önerileri incelendiğinde "İslam Almanya'ya ait değildir." ifadesiyle karşılaşılmaktadır. Programda İslam ve Müslümanlar, Alman kültürel kimliği için bir tehdit olarak tanımlanmakta ve entegrasyon politikalarının yetersiz olduğu vurgulanmaktadır. Program cami yapımı ve ezan çağrıları gibi uygulamalara yönelik sınırlamalar önermektedir. Parti ayrıca, çokkültürlülüğe karşı çıkarak Alman kültürünün merkezi bir değer olarak korunmasını vadetmektedir (AfD, 2016). AfD'nin programında yer alan "Alman Kültürü" tanımlaması genellikle "Deutsche Leitkultur" (Alman öncü kültürü) ifadesiyle geçmektedir. Bu ifade, AfD'nin Almanya'nın kültürel kimliğini belirleyen temel değerleri ve gelenekleri vurgulamaktadır. Parti, çokkültürlülüğe karşı çıkarak Alman kültürünü öncü kültür (Leitkultur) olarak tanımlamakta ve bunu çokkültürlülüğün yerine ikame etmeyi desteklemektedir.

2024 Avrupa Parlamentosu seçimleri için hazırlandığı dönemde AfD, seçim programında Avrupa Birliği'nin mevcut göç politikalarını sert bir şekilde eleştirmiş ve özellikle "iltica sistemindeki istismarların" sonlandırılması gerektiğini vurgulamıştır. AfD, yasadışı göçün ve sığınmacı kabulünün sınırlandırılmasını savunmakta, Avrupa'nın sınırlarının daha iyi korunması gerektiğini belirtmektedir (Alternative für Deutschland, 2024a).

AfD, ayrıca göçün güvenleleştirilmesine ilişkin bir söylemi benimseyerek, iltica süreçlerinin sıkılaştırılması gerektiğini savunmaktadır. Programda, iltica eden kişilerin sosyal yardımlara erişiminin sınırlandırılması ve sınır dışı işlemlerinin hızlandırılması gerektiği ifade edilmektedir. Partinin “yeniden göç” (Remigration) programı, sadece mültecilerin değil göçmenlerin de kendi ülkelerine geri dönmelerini teşvik eden politikalar önermektedir. Bu politika, göçmenlerin kendi ülkelerinde yaşam koşullarının iyileştirilmesini ve bu şekilde göçün kaynağında çözümlenmesini hedeflemektedir (Alternative für Deutschland, 2024a).

Parti, 12 Ocak 2025'te parti kongresinde tartıştığı 2025 seçim programında sığınma ve göç politikaları başlığı altında önceki programlarda ortaya koyduğu vaatlerin birçoğunu tekrarlamıştır. AfD bunun yanı sıra Suriye'de yaşanan son gelişmelerin de etkisiyle Temmuz 2024'te Münster Yüksek İdari Mahkemesi'nin verdiği karar doğrultusunda, Suriye'deki sivil kişilerin artık bir iç savaş nedeniyle yaşamlarına veya fiziksel bütünlüklerine yönelik ciddi bir tehdit altında olmadığı iddiasıyla ülkedeki Suriyelilerin geri dönüşünü sağlayacaklarını ifade etmektedir. Programda gönüllü geri dönüş teşvik politikalarının yanı sıra ulusal sınırların korunması, oturma izinlerinin verilmesinde var olan esnek politikaların kaldırılması ve verilen oturma izinlerinin iptallerine ilişkin katı tedbirler yer almaktadır. Parti, koruma gerekçelerinin ortadan kalkması durumunda insani oturma izinlerinin iptal edilmesi gerektiğini savunmaktadır (Alternative für Deutschland, 2024b, s.56).

AfD, 2025 seçim programı taslağında İslam'ı siyasi bir akım olarak tanımlamakta ve “siyasal İslam” tabirini kullanmaktadır. Programda partinin temel hedeflerinden biri, İslami kuruluşlara kamu hukuku tüzel kişilik statüsü verilmesinin engellenmesi ve gerekirse “İslamcı” derneklerin yasaklanması olarak açıklanmaktadır. Programda ayrıca, “Almanya'da cami inşası ve İslami kuruluşların yabancı devletler tarafından finanse edilmesi yasaklanmalıdır.” ifadelerine yer verilmiştir. Partiye göre, imamlar Almanya'da eğitilmeli, Almanca dilinde vaaz vermeli ve C1 seviyesinde dil yeterliliğini kanıtlamalıdır. Üniversitelerdeki İslam teolojisi kürsüleri kaldırılarak bu alanlar, dini inançlardan bağımsız İslam bilimine dönüştürülmelidir (Alternative für Deutschland, 2024b, s.63)

Eğitim politikalarında Müslüman toplumu ilgilendiren önerilerinde ise AfD, okullarda İslam dini derslerinin verilmesini kesinlikle reddetmektedir. Programda Müslüman öğrencilere yönelik yüzme veya beden eğitimi gibi derslerden muafiyet sağlanmasına da karşı çıkmaktadır. AfD, Kuran kurslarında anayasa karşıtı içeriklerin öğretildiği iddiasıyla kursların faaliyetlerinin durdurulmasını ve yasaklanmasını talep etmektedir (Alternative für Deutschland, 2024b, s.79).

Parti, seçim programında Almanya'da, özellikle büyük şehirlerde, Müslüman nüfusun yoğun olarak yaşadığı mahallelerde paralel toplumların oluştuğunu iddia etmektedir. Bu iddiaya göre bu bölgelerde, hukuk devleti ve resmi yürütme organlarının etkisi giderek azalmaktadır. Bu kapsamda, gerekli kaynakların sağlanması, baskınlar ve kontrol noktaları gibi etkin önlemlerin uygulanması önerilmektedir. Bu politikaların, devlet otoritesinin güçlendirilmesi ve paralel yapıların ortadan kaldırılması amacını taşıdığı ifade edilmektedir (Alternative für Deutschland, 2024b, s.62).

Söylemler

Parti programlarında ifade edilen bu tutumu destekleyen söylemler partinin yetkili organlarınca ve parti liderleri tarafından sık sık gündeme getirilmektedir. Örneğin, AfD Eş Genel Başkanı Alice Weidel, provokatif ve popülist söylemleri ile ön plana çıkmaktadır. Weidel, Türkiye ile AB üyelik müzakerelerinin derhal sona erdirilmesi gerektiğini savunan sert söylemleri ile gündeme gelmektedir. Ayrıca AB'nin Türkiye ile Mülteci Mutabakatı'nı sona erdirmesi gerektiğine dair açıklamaları da vardır.

Alice Weidel, ayrıca, göçmenlerin suç işledikleri takdirde derhal sınır dışı edilmeleri gerektiğini savunmaktadır. 5 Eylül 2024 tarihli bir açıklamasında Weidel, Almanya'nın göç politikasında bir dönüşüme ihtiyaç olduğunu vurgulamış ve bunun da ancak AfD ile mümkün olacağını ifade etmiştir. Alice Weidel, aynı açıklamada yabancı suçluların oturma haklarının daha hızlı ve kolay bir şekilde iptal edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bunun yanında, yasal sınır dışı etme engellerinin hafifletilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Weidel ayrıca, Almanya'da sınır dışı edilemeyen kişiler için, yabancı devletlerle yapılacak anlaşmalarla Almanya dışında kabul edilebilecek alanların oluşturulmasını önermektedir. Yasadışı göçü engellemek için sınırların daha sağlam bir şekilde korunmasının gerekliliğini de vurgulamaktadır. Bu söylem, partinin göçmenlerin kriminalize edilmesi ve toplumsal güvenlik çerçevesinde ele alınmasını teşvik eden politikalarının bir yansımasıdır.

AfD Başkan Yardımcısı ve Almanya Federal Meclisi'nde (Bundestag) milletvekili olan Mariana Harder-Kühnel ise Almanya Federal Meclisi'ne sunulan "vatandaşlık yasasının modernleştirilmesi" konulu yasa tasarısına sert şekilde muhalefet etmiştir. Harder-Kühnel, 28 Kasım 2023 tarihinde yaptığı açıklamada planlanan vatandaşlık reformunun Almanya'nın çehresini kalıcı olarak değiştireceğini ve ülkenin çoklu azınlık toplumuna dönüşümünü kesinleştireceğini iddia etmiştir. Harder-Kühnel aynı açıklamada Alman vatandaşlığının bu şekilde erişilebilir hale getirilmesinin uluslararası düzeyde kötüye kullanım riskini artıracaklarını ve yasa dışı yollarla gelen kişilerin vatandaşlık elde ederek ülkenin geleceği üzerinde etkili olabileceklerini ifade etmiştir. AfD'nin görüşüne göre, yalnızca Almanya ile tam anlamıyla özdeşleşen ve kriz dönemlerinde dahi ülkenin yanında olan kişiler vatan-

daşlık hakkını kazanmalıdır. Bu açıklama, AfD'nin çifte vatandaşlığa dair eleştirel ve daha katı politikalar talep eden yaklaşımını pekiştirmektedir.

AfD'li milletvekili Stephan Brandner ise 2024 yılı Kasım ayında yaptığı açıklama ile kadına yönelik artan şiddet olaylarını açık sınır politikalarıyla ilişkilendirmektedir. Brandner, Almanya'da kadınlara yönelik şiddetin son yıllarda dramatik bir şekilde arttığını ve bunun açık sınır politikalarıyla doğrudan bağlantılı olduğunu öne sürmektedir. Brandner, 2015'ten bu yana yasa dışı göçmenler tarafından işlenen suçların mağduru olan kadınların, ancak sınırların kontrol edilmesi durumunda bu korkunç olaylardan korunabileceğini savunmaktadır.

Sonuç

Almanya'da aşırı sağın tehlikeli yükselişinde ve göçmen karşıtı söylemlerin merkez siyasi partileri etkilemesinde AfD'nin siyasal söylemleri ve politikalarının yadsınamaz bir etkisi olmuştur. Partinin söylemleri özellikle göçmen karşıtlığının daha geniş bir toplumsal ve siyasal zemine yayılmasında katalizör etki yapmıştır. Başlangıçta daha çok ekonomik kaygılar ve Euro karşıtlığı ile dikkat çeken parti söylemi, zamanla mülteci krizinin de etkisiyle daha çok göçmen karşıtı ve milliyetçi bir eksene kaymıştır. AfD, bu süreçte Alman kimliği ve kültürünü koruma iddiasıyla hareket etmiş, ancak bu koruma iddiası, göçmenlerin ve Müslümanların dışlanması, toplumun bölünmesi ve çokkültürlülüğe karşı sert bir duruşla şekillenmiştir.

Partinin programlarında ve liderlerinin söylemlerinde yer alan ifadelerin ulus-devlet ve sınır güvenliği gibi konularda hassaslaşırken bu durumun da bir uzantısı olarak Almanya'nın kültürel homojenliğini vurgulayan, çokkültürlülüğün ve göç politikalarının toplum için bir tehdit olduğunu savunan ifadelere yoğun şekilde rastlanmaktadır. Bu durum, AfD'nin yalnızca bir siyasi parti rolünde kalmadığı aynı zamanda toplumsal ayrışmayı derinleştiren bir aktör haline geldiğini de ortaya koymaktadır.

AfD, mültecilerin Almanya için büyük bir tehlike olduğu ve ülkeyi hem ekonomik hem de kültürel açıdan kötü bir geleceğin beklediği anlayışını topluma empoze etmek üzerine bir siyaset gütmektedir. Temel söylemleri göçmenlerin geri gönderilmesi, Almanya'nın Avrupa Birliği ile uzlaşma içerisinde yürüttüğü göç politikasını "derhal" bırakması gerektiği yönündedir. Parti, ulus-devlet vurgusu yaparak özellikle sınır güvenliği ve oturma izni gibi konularda ülkelerin egemenliklerinin zedelendiğini bu nedenle daha sıkı güvenlik politikalarına dönüşmesi gerektiğini vurgulamaktadır. AfD, 2015 yılından bu yana şekillenen göç politikalarından önceki hükümetleri sorumlu tutarak göç politikalarında daha güvenlikçi bir yaklaşım ve radikal değişimlerin olması gerektiğini savunmaktadır. Parti, olası yeni göç akınlarının durdurulması için göçü önlemek üzerine bir dizi önlem de önermektedir. Tüm bunların yanı sıra AfD, ekonomik anlayışını liberal bir zemin üzerine inşa ederek ülke ekonomisi için ihtiyaç olan insan kaynağına erişmek için vasıflı insanların ülkeye kabulü noktasında daha önceden önerdiği sert göç politikalarının aksine daha esnek fikirlere sahiptir.

Sonuç olarak, AfD'nin yükselişi, Avrupa'da sağ popülizmin göç ve göçmenlik konularında nasıl bir tehdit algısı yarattığı ve bu algıyı politik kazanca dönüştürdüğünü görmemiz açısından önemlidir. AfD gibi sağ popülist hareketlerin etkilerinin yalnızca siyasal düzlemde değil, toplumsal ve kültürel düzeyde de incelenmesi büyük önem taşımaktadır. AfD'nin yükselişi, Avrupa'nın genelinde yükselen sağ popülizmle mücadele etmek ve daha kapsayıcı politikalar geliştirmek için bir uyarı niteliği taşımaktadır. Bu nedenle 23 Şubat 2025 tarihinde gerçekleştirilecek olan Alman parlamentosu seçimlerinde AfD'nin alacağı oy oranı ve seçim sonrası oluşacak kompozisyon yalnızca Almanya için değil, tüm Avrupa ülkeleri ve yıllardır liberal bir demokrasi üzerine inşa olunan Avrupa değerleri için büyük önem arz etmektedir.

Kaynakça

- AfD Parti Belgeleri (2017). Göç, İltica ve Uyum: İnsanca ve Mantıklı Davranın - Almanya'yu Koruyun. AfD Federal Seçim Programı.
- Alternative für Deutschland (2021). Unser Programm zur Bundestagswahl 2021
- Alternative für Deutschland (AfD). (2016). Grundsatzprogramm der Alternative für Deutschland: Programm für Deutschland.
- Alternative für Deutschland (AfD). (2024b). Leitantrag der Bundesprogrammkommission: Programm der Alternative für Deutschland für die Wahl zum 21. Deutschen Bundestag. Alternative für Deutschland.
- Alternative für Deutschland. (2024a). Europawahlprogramm 2024. Alternative für Deutschland. <https://www.afd.de/europawahlprogramm-2024>
- Alternative für Deutschland. (n.d.). Alice Weidel: Eine migrationspolitische Zeitenwende gibt's nur mit der AfD. AfD. Retrieved December 16, 2024, from <https://www.afd.de/alice-weidel-eine-migrationspolitische-zeitenwende-gibts-nur-mit-der-afd/>
- Alternative für Deutschland. (n.d.). Mariana Harder-Kühnel: Nein zur Einbürgerungsreform der Ampel – Deutschland darf sich nicht selbst abschaffen. AfD. Retrieved December 16, 2024, from <https://www.afd.de/mariana-harder-kuehnel-nein-zur-einbuengerungsreform-der-ampel-deutschland-darf-sich-nicht-selbst-abschaffen/>
- Alternative für Deutschland. (n.d.). Presse. Retrieved December 06, 2024, from <https://www.afd.de/presse/>
- Alternative für Deutschland. (n.d.). Stephan Brandner: Gewalt gegen Frauen durch Politik der offenen Grenzen explodiert. AfD. Retrieved December 16, 2024, from <https://www.afd.de/stephan-brandner-gewalt-gegen-frauen-durch-politik-der-offenen-grenzen-explodiert/>
- DW. (2024, 12 Kasım). Almanya'da erken seçim tarihinde uzlaşma: 23 Şubat. <https://www.dw.com/tr/almanya-da-erken-se%C3%A7im-tarihinde-uzla%C5%9Fma-23-%C5%9Fubat/a-70763733>

DW. (2025, 10 Ocak). Anket: Almanya'da partilerin son oy oranları. <https://www.dwturkce1.com/tr/anket-almanyada-partilerin-son-oy-oranlar%C4%B1/a-71265365>

Gürakın, S. N. (2022). Far-right in Germany: Political parties, social movements, terror organizations, lone wolves (Yüksek lisans tezi, Türk-Alman Üniversitesi).

Kononova, A. (2024). Populist Far Right and Radical Movements: Analysing the AfD and Generation Identity's Shared Narratives on (Re)migration. Central European University.

Yılmaz, H. (2023). Popülizm ve Toplum: Küresel Bir İnceleme. İstanbul: İletişim Yayınları.

daha fazla bilgi için

[/goc_vakfi](#)

[/gocarastirmalarivakfi](#)